

OBLAST osob ohrožených sociálním vyloučením

**Koncepce sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením
na období 2012 - 2014**

1. Úvod

1.1 Stručný popis oblasti

Problematicke sociálního začleňování je věnována rostoucí pozornost Evropské unie jako celku tak i jednotlivými členskými zeměmi. Představuje proces změny vnějších podmínek pro vytváření přiměřené nabídky konkrétních možností a příležitostí znevýhodněným jednotlivcům nebo skupinám k překonání rizik sociálního vyloučení.

Vychází z obecného konceptu sociálního vyloučení¹, který odráží nerovnost jednotlivců nebo celých skupin obyvatelstva v jejich účasti na životě společnosti, tj. v přístupu k základním zdrojům společnosti (k zaměstnání, bydlení, sociální ochraně, zdravotní péči, vzdělání a službám) a je trvalým předmětem zájmu teoretiků i diskutovaným tématem odborníků v této oblasti. Má úzkou vazbu na širší politická témata související s prioritními cíli; zejména dosažení konkurenceschopnosti a trvalé prosperity naší země. Předpokladem jejich dosažení je reálně existující sociální soudržnost ve společnosti.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, **ve znění pozdějších předpisů**, § 3 odst. b) až f) definuje základní pojmy v oblasti sociálního začleňování, kterými jsou nepříznivá sociální situace, sociální vyloučení a sociální začleňování.

Sociálním vyloučením je rozuměno vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

Sociální začleňování je definováno jako proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Rozdílné přístupy a názorové postoje k problematice jsou ovlivňovány nejen míněním veřejnosti zejména místní a regionální úrovně, ale i očekáváním brzkých pozitivních výsledků. Malý pokrok bývá obvykle hodnocen jako nicotný vzhledem k objemu přetrvávajících problémů. Situace svádí k přijímání jednoduchých represivních řešení, vedoucím k napětí ve společnosti a otevřeným projevům násilí vůči těmto osobám.

Předcházení sociálnímu vyloučení a odstraňování jeho důsledků se stává naléhavou prioritou politiky vlády, situaci sociálně vyloučených se **zabývá Strategie boje proti sociálnímu vyloučení (Usnesení vlády ze dne 21.zář 2011)**.

Tento aktuální trend reflektuje také tato koncepce. Současně se odvíjí i od procesu transformace sociálních služeb, naplňování aktuálních potřeb skupin obyvatel nejvíce ohrožených sociálním vyloučením, které jsou cílovými skupinami této koncepce.

Realizace vhodných projektů a programů se neobejde bez inovativních přístupů, bez nových forem využívání již existujících institucí, nových forem vyhledávání klientů a nových forem práce s nimi, k formulování nových potřeb a forem v poskytování sociálních služeb. To předpokládá současně dostatečné finanční zajištění těchto potřeb.

Koncepce ve stanovených prioritách vymezuje základní oblasti pro nastavení procesu sociálního začleňování. Vychází ze stěžejního strategického dokumentu - Programu rozvoje Jihočeského kraje pro období do roku 2013, kde je koncepcí řešená problematika zahrnutá v opatřeních prioritní osy 2 Lidské zdroje a sociální soudržnost a Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje. Dále reflektuje Národní akční plán sociálního začleňování 2004-2006² a dalších let³, strategické materiály centrálních orgánů, zejména Koncepci romské integrace a Koncepci integrace cizinců.

¹ Sociálním vyloučením se obecně rozumí určitá forma izolace sociální skupiny, která má za následek omezený přístup ke kulturnímu a sociálnímu kapitálu společnosti a v participaci na běžném sociálním životě (Rabušic, L.: *Koho Češi nechťejí? O symbolické sociální exkluzi v české společnosti*. Sociální studia 5, 2000, s. 67-85.

² Usnesení vlády č. 730 ze dne 21. července 2004

Nabytím účinnosti nově přijatých právních předpisů v sociální oblasti 1. 1. 2007 a jejich průběžná novelizace, byly významným způsobem upraveny legislativní podmínky činnosti v této oblasti.

Stanovené **PRIORITY** koncepce vycházejí z povinnosti kraje uložené zákonem 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, ostatní stanovené priority spadají pod samostatnou působnost kraje

ustanovením § 67 odst. 1, písm. c)

poskytovat odbornou a metodickou pomoc obcím, vyplývající z působnosti obcí a krajů při zajišťování sociálních služeb stanovené zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

ustanovením § 95, písm. c)

spolupracuje s obcemi, s dalšími kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou;

dle ustanovení § 92 odst. b), zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů,

obecní úřad obcí s rozšířenou působností koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediální službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky;

POZN.: Tato podoba „Koncepce“ vychází z koncepce předcházející, na období 2011 – 2012. Vzhledem k aktuálnosti původně zpracovaných řešení nebyly navrženy významnější změny pro její pokračování.

2. CÍLOVÉ SKUPINY

2.1 Obecné vymezení cílových skupin a jejich popis

Obecné vymezení cílových skupin vychází z cíle koncepce, zastavit prohlubování procesu sociálního vyloučení, kterým se rozumí vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

K vymezení cílových skupin bylo přistupováno z **pohledu rozdílných příčin**, pro které jsou osoby každé cílové skupiny znevýhodněny a představují rizika ohrožení sociálním vyloučením. V každé cílové skupině mohou být také osoby zdravotně handicapované, absolventi škol, ženy s nezletilými dětmi, osoby starší 50-ti let, děti a mládež.

Riziko sociálního vyloučení je sjednocujícím prvkem cílových skupin. Konkrétní míru ohrožení jednotlivce sociálním vyloučením pak představuje kumulace rizik v klíčových oblastech začleňování, tj. uplatnění na trhu práce, lidského kapitálu (vzdělání a kvalifikace) a bydlení a doba, po kterou se osoba nachází v nepříznivé nebo krizové sociální situaci.

Koncepce vymezuje **tři cílové skupiny** osob, které vykazují **zvýšené riziko sociálního vyloučení**. Spočívá v oslabení nebo ztrátě schopnosti řešit nepříznivou sociální situaci samostatně vlastními silami tak, aby její řešení podporovalo sociální začlenění do sociálního, kulturního a ekonomického života společnosti a žít způsobem ve společnosti běžným a přijatelným. Tyto osoby se při překonávání takové situace neobejdou bez pomoci (sociální práce) a podpory spočívající v přímém nebo zprostředkovaném poskytování odpovídajících sociálních služeb.

Základní rámec k zajištění potřebné pomoci je dán zákonem o sociálních službách. Pomocí se rozumí takové spektrum činností, které jsou nezbytné pro sociální začlenění a důstojné podmínky života odpovídající úrovni rozvoje společnosti. Tento zákon také (při splnění podmínek uvedených) deklaruje rovný přístup k těmto službám.

Vedle této společné charakteristiky má každá cílová skupina svá specifická znevýhodnění, která jsou dána různými příčinami.

1. cílová skupina: **MARGINALIZOVANÉ SKUPINY**

PRIMÁRNÍ cílová skupina se týká osob ohrožených sociálním vyloučením je definovanou zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, **ve znění pozdějších předpisů**, v § 2 odst. 6, které nebývají v popředí zájmu většiny společnosti. Často svým chováním a způsobem života nejsou pro běžnou populaci pochopitelné ani přijatelné.

Nacházejí se v nepříznivé sociální situaci z důvodů jiných nežli je věk nebo zdravotní stav. Jedná se o krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností. V daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemohou úspěšně řešit svoji situaci bez odborné sociální pomoci a zajišťovat svoje životní potřeby společensky přijatelným způsobem. Jde o osoby, které:

- jsou propuštěni z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,
- ukončili léčbu chorobných závislostí, propuštěni ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti,
- opouštějí zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo odcházejí z pěstounské péče po dosažení zletilosti,
- nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsou osobami bez přístřeší.

Cílová skupina (okruh osob) je tvořena klienty na několika kvalitativně odlišných vstupních úrovních. Jde o velmi rozsáhlou a heterogenní kategorii skupin osob vyznačujících se společnými charakteristikami. Ve většině případů jde o kumulované sociální problémy. Chybějící či narušené rodinné vazby, jsou dlouhodobě nezaměstnaní, jsou bezprostředně ohrožení ztrátou domova nebo ho ztratili a bydlí za nepřijatelných podmínek.

SEKUNDÁRNÍ cílovou skupinu tvoří:

- sociální kurátoři na ORP, kteří jsou jednak pracovníky obecního úřadu tak také sociální pracovníci a vykonávají činnosti stanovené §109 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, **ve znění pozdějších předpisů**, v rámci koordinační činnosti a kontinuální sociální práce spolupracují s pracovníky dalších institucí, kterými jsou zejména:

- sociální pracovníci zařízení Vězeňské služby ČR, úředníci Probační a mediační služby, pracovníci školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, úřadů práce, soudů, poskytovatelé sociálních služeb zejména sociální prevence, lékaři, a pracovníci Záchrané služby, pracovníci Policie ČR, potenciální zaměstnavatelé, úředníci obecních úřadů a NNO, pracovníci medií.

2. cílová skupina: **OBYVATELÉ VYLOUČENÝCH LOKALIT JIHOČESKÉHO KRAJE**

PRIMÁRNÍ cílová skupina zahrnuje obyvatele vyloučených lokalit Jihočeského kraje, z nichž některé byly typově zpracované Analýzou sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, kterou realizovala spol. s.r.o. GAC v r. 2006.

Hlavním cílem analýzy bylo získat základní informace o situaci sociálně vyloučených lokalit prostřednictvím plošného zmapování situace v jednotlivých oblastech jejich výskytu, a porozumění procesům, které ovlivňují životní podmínky v různých typech těchto lokalit. Výstup z analýzy, který byl zveřejněn koncem roku 2006, ukázal mimo jiné, že v lokalitách žijí především občané romské menšiny. Lokality se nachází jak ve větších městech kraje, tak i ve venkovských obcích. Analýza však nezahrnuje všechny lokality s podobnou charakteristikou a nepopsala dostatečně lokální integrační praxi.

Za sociálně vyloučenou lokalitu je považována geograficky vymežitelná oblast, kde dochází ke koncentraci osob ohrožených sociálním vyloučením⁴. Prostorové vyloučení znamená pro jedince bariéru rozvoje životních šancí⁵.

Sociální vyloučení je chápáno jako „proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavováni přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku.“ Míru vyloučení naznačuje souběh nejzávažnějších faktorů, které toto vyloučení charakterizují. Situace ve vyloučených lokalitách potvrzuje, že se jedná o mnohočetné rodiny s více závislými dětmi (čtyři a více), kde jsou oba partneři nezaměstnaní s převážně základním vzděláním⁶.

Osoby se základním vzděláním bez další kvalifikace se stále obtížněji uplatňují na primárním trhu práce. Využívají téměř výhradně příležitostné a sezónní pracovní příležitosti na sekundárním trhu práce a proto jsou opakovaně nebo dlouhodobě nezaměstnaní. Představují část příjmové skupiny s nejnižšími příjmy. Nikoliv výjimečně jsou jejich jediným legálním příjmem dávky státní sociální podpory a hmotné nouze, které doplňují příležitostnou prací na „černém trhu“ případně jinou nelegální činností.

Minimální ambice uplatnit se na trhu práce je také příčinou jejich rostoucí zadluženosti. Největší výdaje domácností obecně představují náklady spojené s bydlením. Rostoucí výše nájemného (včetně regulovaného) a energií zbavuje osoby a rodiny s nejnižšími příjmy možnosti pravidelně nájemné a s ním spojené služby hradit. Situaci řeší zejména přestěhováním do bytů s nižším nájemným pokud možno regulovaným, a pokud splňují podmínky dávkami státní sociální podpory a hmotné nouze (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení). Využívání nabídek společností poskytujících tzv. rychlé půjčky, spotřebitelských úvěrů a lichva jejich zadlužení prohloubila tak, že prakticky nejsou schopni své finanční závazky splácet. Navíc existence enormních dluhů brání dlužníkům uzavřít legální pracovní poměr, kdy příjem podléhá zásahu exekučních orgánů. Důsledkem tohoto stavu je orientace výhradně na černý trh práce, ztráta bydlení, chudoba. S chudobou a nízkými šancemi souvisí zhoršený zdravotní stav obyvatel, úpadek kvality životního prostředí a chátrající bytový fond.

Adaptace na své marginalizované postavení vytváří specifické hodnoty a normy označované jako kultura chudoby⁷. Charakterizuje ji životní orientace na přítomnost bez výhledu do budoucna, silná orientace na krátkodobý prožitek, pocity beznaděje a bezmoci nebo přesvědčení o nemožnosti ovlivnit vlastní sociální situaci. Adaptací na ekonomické vyloučení dochází ke ztrátě jak pracovních návyků, tak i motivace práci hledat.

Tolerance patologického chování, kriminalita a různé formy závislostí jsou v procesu socializace a výchovy předávány nastupující generaci. Největší koncentrace osob cílové skupiny je ve vyloučených lokalitách.

SEKUNDÁRNÍ cílovou skupinu tvoří:

- pracovníci domů dětí a mládeže, pracovníci veřejné správy, samosprávy obcí, lékaři, poskytovatelé sociálních služeb, terénní pracovníci a zdravotně sociální pracovníci, potenciální zaměstnavatelé, obecní policie, nestátní neziskové organizace, pracovníci médií.

3. cílová skupina: **CIZINCI A AZYLANTI**

PRIMÁRNÍ cílová skupina zahrnuje imigranty, tzv. cizince třetích zemí s legálním pobytem, základní cílovou skupinu vládní politiky integrace cizinců. Občané třetích zemí (jejich země původu je mimo Evropskou unii), kteří pobývají, případně hodlají pobývat, na našem území legálně déle než jeden rok. Konkrétně se jedná o pracovní imigranty a osoby samostatně

4 Jára, M. (a kol.): Sociální diskriminace pod lupou. Otevřená společnost, o.p.s., 2006, s. 3

5 Toušek, L.: Sociální vyloučení a prostorová segregace. www.caat.cz, publikace

6 Trbala, R., Sirovátka, T.: Efektivnost sociálních transferů při eliminaci chudoby v České republice. VÚPSV Praha 2006

7 Jakoubek, M., Hirt, T.: *Romové v osidlech sociálního vyloučení*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň 2006

výdělečně činné s dlouhodobým nebo trvalým pobytem a jejich rodinné příslušníky vymezené zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, **ve znění pozdějších předpisů**. Tyto osoby přijíždí za prací s cílem dříve nebo později se opět vrátit zpět do své země původu. Obecně se vychází z předpokladu, že čím déle cizinec na území hostitelské země pobývá, tím pravděpodobnější je, že zde zůstane natrvalo.

Předpokladem úspěšné integrace cizinců do společnosti a tím také prevence sociálního vyloučení je znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti, začlenění do majoritní společnosti.

Obecným zájmem státu je podpořit integraci zejména kvalifikovaných pracovníků a jejich rodin, v případě cirkulární či dočasné migrace za prací občanů ze zdrojových zemí také jejich důstojný návrat a reintegraci v zemi původu.

Současná situace spojená s dopady ekonomické krize vede k rozšíření cílové skupiny i o nově příchozí cizince s legálním pobytem (za účelem zaměstnání, sloučení rodiny, podnikání) se záměrem umožnit jim základní orientaci v hostitelské zemi⁸. Konkrétně to znamená prevenci rizik sociálního vyloučení, které u této skupiny představuje neznalost prostředí, nedostatečná znalost jazyka, neznalost legislativy hostitelské země, tedy zejména práv a povinností, které se jich týkají.

Přístup ke službám sociální péče osobám této cílové skupiny řeší ustanovení § 4 zk. č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, odst. 1 písm. a) a b), tedy cizincům hlášeným k trvalému pobytu a azylantům, odst. 2 všem legálně pobývajícím cizincům přístup k některým službám sociální prevence (zařízení sociálních služeb jako např. azylové domy, K-centra, intervenční centra, noclehárny).

Podskupinu této cílové skupiny tvoří azylanti. Jsou to osoby, kterým byl v azylovém řízení přiznán status azylanta a na jeho základě trvalý pobyt. Tyto osoby jsou zařazeny ve Státním integračním programu Ministerstva vnitra, který potřebu integrace těchto osob začleňuje do výkonu státní správy, samosprávy a nevládního sektoru. Za prioritní se považuje zajištění trvalého bydlení pro tyto osoby a po dobu pěti let jim zaručuje ochranu ve všech oblastech společenského začleňování. Je jim proto věnována zvýšená pozornost poskytovatelů sociálních služeb a odboru sociálních věcí územního obvodu, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu. Pro tyto nadstandardní podmínky tvoří podskupinu cílové skupiny cizinců.

SEKUNDÁRNÍ cílovou skupinu tvoří:

- poskytovatelé sociálních služeb, občanské poradny, NNO s republikovou působností orientované na cílovou skupinu cizinců, samosprávy obcí, určení zaměstnanci na ORP, učitelé všech typů škol, učitelé certifikovaní k výuce češtiny pro cizince a další vzdělavatelé, NNO cizinců, agentury práce, úřady práce, ubytovatelé, potenciální zaměstnavatelé, krajské detašované pracoviště MV ČR pro udělování trvalých pobytů, dobrovolníci, pracovníci medií.

1.2.2 Pokus o kvantifikaci cílových skupin na území Jihočeského kraje

Potřeba *monitorovat velikost těchto cílových skupin* je obecně ztížena tím, že potenciální klienti sami nemusí vyhledávat pomoc při řešení své nepříznivé nebo krizové situace, tj. nevyužívá nabídku poradenských a dalších sociálních služeb kvalifikovaných poskytovatelů.

a) MARGINALIZOVANÉ SKUPINY

PRIMÁRNÍ cílová skupina je kvantifikovatelná jen částečně. Statistickým výkazem MPSV V-26-01 je sledováno, v jaké míře se realizuje kontinuální práce s pachateli trestné činnosti sociálními kurátory na ORP. Každoročně jsou vykazovány pouze osoby, které se obrátily o pomoc na sociálního kurátora a které opustily výkon trestu. Řada osob trvale hlášených k pobytu v Jihočeském kraji se na sociálního kurátora neobrací. Není samostatně vykazována skupina osob, které se staly klienty na základě depistážní činnosti. Přesně je

⁸

Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v r. 2011 (Usnesení vlády ze dne 09. 02. 2011 č. 99)

vykazována skupina osob, které opustily zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy pro dovršení zletilosti. Oficiální statistická šetření kategorie osob bez domova (bezdromovců) neexistují. Počty těchto osob jsou pouze odhadovány.

Přehled počtu klientů sociálních kurátorů

Jihočeský kraj celkem	Celkem evidovaných osob			Celkem propuštěných osob		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
	1 377	1 480	1 459	715	778	772

b) OBYVATELÉ VYLOUČENÝCH LOKALIT JIHOČESKÉHO KRAJE

PRIMÁRNÍ cílová skupina jsou obyvatelé vyloučených lokalit, které byly identifikovány na základě jednotných odborných kritérií v republikové *Analýze sociálně vyloučených lokalit a romských lokalit* v r. 2006. Bylo popsáno i několik lokalit Analýza však nezahrnuje zdaleka všechny lokality a bude proto provedeno vlastní kvantifikační šetření v jednotlivých obcích.

c) CIZINCI A AZYLANTI

PRIMÁRNÍ cílová skupina cizinců v roce 2010 představovala celkem 15 037 osob, z toho bylo 43% žen. Z celkového počtu cizinců bylo s trvalým pobytem 7 747 osob, tj. 51,52%. Na počtu obyvatel kraje se cizinci podílí 2,3%.

1.2.3 Vymezení obecně – popis výskytu v jednotlivých regionech

V případě cílové skupiny *marginalizovaných skupin*, která je poměrně dost široce vymezená a systémově zajištěná, je považována za plošně rozprostřenou bez ohledu na to, že její koncentrace je obecně větší ve velkých městech kraje. Nejvíce evidovaných osob je na Českobudějovicku, Jindřichohradecku, Táborsku, Soběslavsku.

Cílová skupina *obyvatel vyloučených lokalit* byla identifikována v r. 2006, ale situace v nich nebyla aktualizovaná žádným odborným šetřením ani žádným vyjádřením obce. Monitorování tohoto problému na úrovni kraje není dosud prováděno. Aktuální informace jsou získávány pouze prostřednictvím terénních sociálních pracovníků a sociálních kurátorů na ORP a nejsou komplexní. Data z Analýzy jsou dnes, díky časovému odstupu, stará a již tehdy provedená neúplně. Dá se objektivně předpokládat, že počet osob bude pravděpodobně vyšší.

O rozložení cílové skupiny *cizinců* získáváme data ze statistických přehledů ČSÚ a **Cizinecké policie ČR**, vyselektováním. Cílová skupina, není v kraji rovnoměrně rozložená, největší koncentrace je vedle Českých Budějovic v územním obvodu Strakonice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec.

Cizinci (k 31.12.2010)

Kraj, okresy	Cizinci celkem	Z toho				
		Evidování na ÚP	Platné živnostenské oprávnění	Státní občanství		
				Ukrajina	Slovensko	Vietnam
Jihočeský kraj	15 037	6 727	3 831	4 488	2 588	2 594
České Budějovice	4 726	2 092	1 190	1 491	925	526
Český Krumlov	2 867	1 014	576	651	332	527
Jindřichův Hradec	1 667	337	569	260	276	556
Písek	1 065	1 189	272	312	218	141
Prachatice	1 171	274	270	235	150	442
Strakonice	2 027	1 056	602	1000	328	260
Tábor	1 514	765	352	539	359	142

Pramen: ČSÚ, Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR

Celková zaměstnanost cizinců v kraji činí 10 558 osob. Podíl zaměstnaných cizinců na celkovém počtu pracujících v kraji představoval 3,33%.

Z hlediska profesí byl největší počet povolení pro cizince vydáván pro kvalifikované a nekvalifikované profese v odvětví strojírenství (strojírenský dělník, svářeč, zámečnick), stavebnictví (stavební dělník, zedník), textilního průmyslu (šička), zemědělství (ošetřovatel hospodářských zvířat) a lesnictví (dělník), u státních příslušníků EU/EHP se jedná většinou o jazykové lektory a o manažerské pozice v podnicích se zahraniční účastí.

3. SWOT ANALÝZA CÍLOVÝCH SKUPIN

1.3.1 SWOT analýza CS marginalizovaných skupin

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Existence sítě sociálních služeb pro cílovou skupinu</p> <p>Existence systému financování sociálních služeb</p> <p>Zkušenosti a délka praxe sociálních kurátorů</p> <p>Vzdělanostní a odborná úroveň pracovníků sociálních služeb</p> <p>Místní podpora poskytování sociálních služeb</p> <p>Podrobná znalost terénu</p> <p>Spolupráce kurátorů se zařízeními sociálních služeb</p> <p>Vzájemná spolupráce sociálních kurátorů</p> <p>Informovanost mezi krajem a obcí</p> <p>Stabilní poskytování sociálních služeb</p> <p>Místní dostupnost poskytování sociálních služeb</p>	<p>Neexistence sociálního bydlení pro osoby sociálně vyloučené (vč. bezdomovectví)</p> <p>Neexistence a nedostupnost některých sociálních služeb, obecně nedostatečné a nejisté financování sociálních služeb</p> <p>Nedostatek pracovních příležitostí pro osoby bez kvalifikace se záznamem v rejstříku trestu</p> <p>Zadluženost klientů, snadná dostupnost půjček a úvěrů klientům bez stálého příjmu</p> <p>Chybějící provázanost a následnost sociálních služeb pro klienty</p> <p>Kumulace funkcí sociálních kurátorů</p> <p>Nedostatečné finanční ohodnocení kurátorů, nízká prestiž činnosti kurátorů</p> <p>Spojení státní správy se samosprávou</p> <p>Chybí účelově vázané finanční prostředky pro výkon agendy sociálního kurátora</p> <p>Podceňování důležitosti supervize pro sociální kurátory</p> <p>Nedostatečná informovanost ostatních institucí a veřejnosti</p> <p>Slabá informovanost mezi poskytovateli služeb působících na úrovni ORP a ostatních poskytovatelů sociálních služeb</p> <p>Negativní vnímání ze strany veřejnosti</p> <p>Pasivní přístup klientů k poskytovatelům sociálních služeb</p> <p>Nejednotnost zařazení funkcí sociálních kurátorů v rámci úřadu</p>

PŘÍLEŽITOSTI	RIZIKA
<p>Možnosti pravidelné prezentace příkladů dobré praxe na úrovni ORP</p> <p>Stanovení priorit pro samosprávy k řešení sociálních služeb, využití dotačních titulů obcemi, krajem (včetně ESF)</p>	<p>Nezájem ze strany obcí a veřejnosti řešit oblast služeb prevence, upřednostňování jiných priorit</p> <p>Nedostatek financí k poskytování sociálních služeb a zánik malých organizací, sítě poskytovatelů služeb</p> <p>Kumulace problémů klientů sociálních služeb, široké spektrum klientů</p>

<p>Rozvoj podporovaného zaměstnávání, chráněného sociálního bydlení</p> <p>Větší nabídka různorodějších možností k získání zaměstnání, bydlení cílové skupiny</p> <p>Posílit poradenství v právních záležitostech občanů i klientů, poskytovatelů sociálních služeb</p> <p>Zjištění infekčnosti klientů</p> <p>Zlepšení mediálního prezentování poskytovaných sociálních služeb</p> <p>Vznik a rozvoj sociálního podnikání</p>	<p>Nárůst sociálně patologických jevů-alkoholismus, gamblerství, drogy</p> <p>Nárůst nezaměstnanosti zejména dlouhodobé a snížení dostupnosti sociálních dávek</p> <p>Preferování některých skupin klientů - podle zaměření sociální problematiky</p> <p>Nárůst klientů a jejich zadluženost, kumulace problémů</p> <p>Syndrom vyhoření pracovníků služeb</p> <p>Rezignace a pasivita klientů</p>
--	---

1.3.2 SWOT analýza CS vyloučených lokalit

Nebyla posuzována samostatně od problematiky integrace romské menšiny, nebylo možné pracovní skupinou situaci této cílové skupiny kvalifikovaně posoudit komplexně z pohledu sociálního vyloučení.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Zmapování sociálně vyloučených lokalit v kraji (GaC) • Komunitní plánování kraje a obcí s rozšířenou působností • Existence sociálních služeb pro cílovou skupinu se dostává do popředí zájmu obcí • Depistážní práci romských poradců na ORP začínají posilovat terénní pracovníci obcí a NNO • Dotační tituly na úrovni vlády ČR, krajů, obcí, vč. ESF • Informační zdroje o sociálních službách • Příklady dobré praxe v kraji (Písek, Prachatice, Milevsko) • Existence NNO, které se věnují volnočasovým aktivitám dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí • Udržování romských tradic • Existence romských neziskových organizací působících na úrovni ORP • NNO působící v problémových lokalitách a jejich podpora samosprávami • Vzdělávací systém zahrnuje uplatňování koncepce včasné péče MŠMT • Zvyšuje se zájem obcí hledat cesty ke zlepšení situace v problémových lokalitách • Minimální projevy extremismu v kraji 	<ul style="list-style-type: none"> • Neexistence systému sociálního bydlení • Vysoká nezaměstnanost, nízká motivace k získání zaměstnání, selhávání rodiny • Nízká vzdělanostní úroveň a podceňování významu vzdělání • Nárůst patologických jevů • Nedostatečná nabídka zaměstnání na trhu práce, není vytvořen fungující model pro začlenění na trh práce • Minimální znalost problematiky na úrovni ORP; Problémy sociálního začleňování nejsou dostatečně řešeny v komunitních plánech ORP, kraje • Využívání dotací na terénní sociální pracovníky je provázáno administrativními problémy (neexistence dlouhodobého financování, pozdní schvalování a proplácení financí na projekty) • Projevy diskriminace (ve všech oblastech, vč. služeb a zdravotnictví) • Nedostatečná aktivita styčného důstojníka pro národnostní menšiny • Spolupráce s PČR na úseku sociálních služeb • Vážnou bariérou začleňování je nejednotnost romské komunity, pasivita a rezignace-neexistence programů komunitní práce a komunitního organizování • Stanovené nevhodné podmínky pro absolventy rekvalifikačních kurzů • Komunikační bariéra • Partnerské projekty více subjektů jsou ojedinělé • Selhává systém předškolní výchovy, nejsou informace o dostupnosti opatření koncepce včasné péče

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
	<ul style="list-style-type: none"> • Neexistují mechanismy jak odlišit ty, kdo hledají práci od těch, kdo ji nehledají • Neexistence relevantních dat o zdravotním stavu osob v rizikových lokalitách • Minimální zájem romských žadatelů NRP
PŘÍLEŽITOSTI	RIZIKA
<p>Vzdělávací programy pro sekundární cílovou skupinu na úrovni ORP</p> <p>Finanční zdroje - dotační tituly pro oblast bydlení a terénní práci</p> <p>Prezentaci své kultury, tradic využívat v osvětovém působení na primární cílovou skupinu</p> <p>Účast na besedách, seminářích</p> <p>Využít možnosti odborné pomoci pro vytváření terénních sociálních programů v rizikových lokalitách (kvalitní analýzy, odborná supervize)</p> <p>Rozvíjení spolupráce se SPJ v projektu Mentor a Sanace rodiny</p> <p>Využívat programy komunitní práce a komunitního organizování k eliminaci rezignace a pasivity klientů lokalit</p>	<p>Extrémní zadluženost, lichva</p> <p>Syndrom vyhoření pracovníků (zejména rom. poradců)</p> <p>Nesystémovost zacílená na cílovou skupinu - spousta programů z různých resortů bez koncepční provázanosti a návaznosti, vč. kontroly</p> <p>Opakovaná zklamání, nedůvěra, rezignace</p> <p>Přebírání rodinných vzorů, chybějící motivace</p> <p>Růst kriminality zejména mladistvých (majetková trestná činnost, drogy, gamblerství)</p> <p>Lhostejnost společnosti</p> <p>Růst agresivity mezi Romy i k majoritní společnosti</p> <p>Zhoršení zdravotního stavu, prevence, životní styl</p> <p>Dvojí vyloučení - ze společnosti, z komunity</p> <p>Emigrace, vystěhovávání, ghetta</p> <p>Nevyužívání systému předškolní výchovy</p> <p>Neudržitelnost terénních programů (chybí dlouhodobý systém financování)</p> <p>U značného počtu nezaměstnaných hrozí riziko nesplnění podmínky nároku na dávky důchodového pojištění</p>

1.3.3 SWOT analýza CS cizinci a azylanti

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - v kraji není dosud významnější početní zastoupení cizinců; - většina cizinců pochází z kulturně i jazykově blízkého prostředí; - cizinci s dlouhodobým a trvalým pobytem mají legislativně zajištěn přístup ke službám sociální péče; - k některým službám sociální prevence mají přístup všichni cizinci; - cizinci jsou jako cílová skupina zahrnuti ve Střednědobém plánu rozvoje soc. služeb JČ kraje; - existence subjektů poskytujících služby cizincům s praktickými zkušenostmi; - ekonomicky převážně soběstační a tudíž nejsou zátěží pro dávkový systém; - časté zapojení imigrantů do života náboženských společenství, která vytvářejí prostředí důvěry, bezpečí a vzájemné 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný monitoring cizinců v kraji; - minimum cizinců vyhledává a využívá potřebné informace od státních institucí nebo NNO; - obecně nedostatečná aktivní participace cílové skupiny na integraci; - komunity cizinců jsou více uzavřené, zejména Vietnamci; - NNO nejsou specializované na nějakou oblast služeb pro cizince (všichni dělají všechno), dosud nerealizují společné projekty; - výuka češtiny pro cizince není uznanou sociální službou, je však vnímána jako doplňková činnost ke službě sociální; - nedostatečně evaluované projekty k potřebám cizinců, minimální pozornost dětem cizinců;

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>pomoci;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjející se spolupráce NNO s krajem (i když zatím pomalu); 	<ul style="list-style-type: none"> - NNO a instituce veřejné správy na úrovni ORP spolupracují výjimečně; - česká společnost se otevírá přijetí cizinců jen velmi pomalu, k cizincům je spíše lhostejná;
PŘÍLEŽITOSTI	RIZIKA
<ul style="list-style-type: none"> - zajistit kvalifikované poradenství a návazné potřeby cizinců v rámci kraje; - stanovit konkrétní rámec pro systematickou činnost koordinovaných a návazných aktivit v rámci kraje; - zaměřit se na aktivní vyhledávání cizinců (terénní práce); - vzdělávání a vzájemná výměna zkušeností pracovníků NNO; - rozšířit okruh spolupráce o nové subjekty v místech větší koncentrace cizinců; - zaměřit pozornost na děti cizinců; - možnosti financování začleňování cizinců třetích zemí na období 2007-2013 z EIF; - zvýšit pozornost oblasti práce s veřejností, využívat více příležitostí zejména na místní úrovni; - téma integrace cizinců zařazovat do vzdělávání pracovníků veřejné správy a poskytovatelů služeb; 	<ul style="list-style-type: none"> - nezjištěním skutečných potřeb cizinců neadekvátní nabídka služeb NNO; - bez adekvátního zapojení pracovníků na ORP nelze zabezpečit potřebnou vertikální koordinaci v oblasti integrace cizinců; - uzavření cizineckých komunit majoritní společnosti, - nečitelná politika státu i EU směrem k cizincům;

STEP ANALÝZA

Imigrace patří také v Jihočeském kraji k trvalým jevům, který dnes i v budoucnu bude součástí dalšího vývoje společnosti a bude ovlivňovat různorodé společenské struktury – politickou, ekonomickou, sociální, kulturní, demografickou. Proto byla provedena jako doplňková STEP analýza zaměřená na vnější faktory, které jsou určující pro postavení cílové skupiny ve společnosti kraje a identifikaci hlavních problémů. Zaměřuje se pouze na vnější prostředí a okolnosti na vůli pracovníků nezávislé, které je však potřeba brát v úvahu a vyrovnávat se s nimi.

Z faktorů společenských, technických, ekonomických a politicko-právních jsou brány v úvahu zejména ty, které mají nebo mohou mít přímý dopad na regionální a místní úroveň.

Ze *společenských faktorů* je třeba brát v úvahu *demografická specifika* JČ kraje a faktory vstupující z tohoto přehledu vyplývají tyto závěry:

- příliv cizinců do republiky i do kraje pozvolna roste (v současnosti tvoří **2,3 %** obyvatel kraje);
- z podílu trvale usídlených cizinců je patrné, že pro cizince se stává i náš kraj místem trvalého usídlení a tento trend bude nadále pokračovat;
- nejpočetnější skupiny cizinců tvoří občané Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu;
- imigrace je pro nás potřebná z ekonomických (potřeby trhu práce), sociálních i demografických příčin;

Z ekonomických faktorů:

- naše ekonomika potřebuje imigrující cizince jak na úrovni vysokých a vyšších pracovních profesních odborných a manažerských pozicích tak také v oblasti nekvalifikované manuální práce, o kterou není mezi českou populací zájem;
- stálý zájem zaměstnavatelů o levnou pracovní sílu na sekundárním trhu práce, která je flexibilní, nahraditelná a snadno kontrolovatelná;
- v kraji je poměrně pestrá odvětvová struktura hospodářství a představuje širší škálu různorodých pracovních příležitostí zejména ve zpracovatelském průmyslu, ale i v zemědělství a lesnictví;

Z politicko-právních faktorů:

- z pohledu EU je v oblasti migrace cizinců prioritní zajištění vnitřní bezpečnosti;
- základní natavení Koncepce integrace cizinců je nadřízeným orgánem (MV ČR) považováno za odpovídající současným potřebám za využití dostupných nástrojů;
- na centrální úrovni není zájem o rozšiřování kompetencí krajů v oblasti integrace cizinců, zařazení pracovníků krajských úřadů pro tuto agendu není a ani nebude formalizováno ani systematicky koordinováno. V roce 2010 (30. dubna 2010) bylo v Jihočeském kraji zřízeno Centrum na podporu cizinců se sídlem v Českých Budějovicích. Zřizovatelem je Správa uprchlických zařízení MV ČR (realizátor projektu vybraný na základě výběrového projektového řízení). Centrum je střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťuje poskytování informací, poradenství, kurzů češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti atd. Vytváří nebo se účastní již stávajících platforem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu, sdružuje veškeré subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace. Úkolem Centra je zároveň podpořit rozvoj občanské společnosti prostřednictvím úzké spolupráce s NNO a dalšími subjekty v daném regionu.

4 CÍLE A PRIORITY V OBLASTI SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

Informace o stavu a plnění těchto cílů a priorit budou dostupné každoročně v materiálu *Výroční zpráva kraje o situaci v oblasti sociálního začleňování*.

Obecný cíl: **Prostřednictvím sociální pomoci a sociálních služeb posílit integraci osob ohrožených sociálním vyloučením a omezit prohlubování exkluze osob sociálně vyloučených**

Specifické cíle:

Specifické cíle	Oblasti koncepce
Eliminovat případy ztráty bydlení řešením dluhů spojených s bydlením a zvýšit dostupnost adekvátního bydlení	Oblast dostupnosti služeb Oblast vyloučených lokalit
Zvýšit dostupnost odpovídajících odborných služeb pro cílové skupiny poskytovaných zejména terénní formou.	Oblast dostupnosti služeb Oblast vyloučených lokalit
Snížit počet dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných osob cílových skupin	Oblast dostupnosti služeb Oblast vyloučených lokalit
Snížit počet dětí ukončující vzdělávání bez získání kvalifikace	Oblast koordinace a vzdělávání Oblast vyloučených lokalit
Zkvalitnit monitorování situace cílových skupin a evaluaci realizovaných programů a služeb	Oblast koordinace a vzdělávání Oblast dostupnosti služeb
Snížovat počet sociálně vyloučených lokalit.	Oblast vyloučených lokalit Oblast dostupnosti služeb Oblast koordinace a vzdělávání

Specifické cíle	Oblasti koncepce
Zvýšit podporu začleňování cizinců do společnosti.	Oblast dostupnosti služeb Oblast koordinace a vzdělávání

Oblasti:

- 1. Oblast prevence sociálního vyloučení**
- 2. Oblast dostupnosti sociálních služeb**
- 3. Oblast vyloučených lokalit Jihočeského kraje**
- 4. Oblast koordinace a vzdělávání**
- 5. Oblast financování**

1 Oblast prevence sociálního vyloučení

Priorita 1.1: Zajištění včasné prevence sociálního vyloučení klientů cílových skupin

Opatření 1.1.1/ Vytvořit systém koordinace a podpory obcí při indikaci cílových skupin a potřeb jejich příslušníků

Opatření 1.1.2/ Uplatňovat poradenství a podporu obcím při vytváření systému dostupného a prostupného bydlení, včetně zajištění doplňkových služeb

Priorita 1.1	Zajištění včasné prevence sociálního vyloučení klientů cílových skupin
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených služeb a realizovaných aktivit • Statistické údaje • Vyčleněné finanční prostředky kraje
Strategie	Koordinace aktivit v této oblasti, aktivní spolupráce s obcemi, školami a poskytovateli služeb. Vyčlenění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu Jihočeského kraje na realizaci této priority.
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence) ve spolupráci s protidrogovým koordinátorem, s krajským školským koordinátorem prevence sociálně patologických jevů)

Opatření 1.1.1	Vytvořit systém koordinace a podpory obcí při indikaci cílových skupin a potřeb jejich příslušníků.
Výstupy	Počet podpořených programů, výše uvolněných finančních prostředků. 1. Kontrola kvality a verifikace pokrytí potřeb terénní sociální práce 2. Počet podpořených aktivit a programů TSP (informace VZ v oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně 1. do 31.5. příslušného kalendářního roku 2. do 31.5. příslušného následujícího roku
Výsledky	Systematická a dlouhodobě předvídatelná podpora služeb TSP, snížení nepříznivých důsledků rizik sociálního vylučování

Opatření 1.1.2	Poskytovat poradenství a podporu obcím při vytváření systému dostupného a prostupného bydlení, včetně zajištění doplňkových služeb
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k problematice koordinace a informovanosti subjektů na ORP (informace VZ v oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně
Výsledky	Nastavení a stabilizace spolupráce odborů na ORP a dalších participujících složek

Individuální projekt pro další podporu plánování rozvoje sociálních služeb – terénní sociální programy.

Priorita 1.2: Při výkonu státní správy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí věnovat zvýšenou pozornost potřebám vzdělávání dětí a mládeže ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí

Opatření 1.2.1/ Provedení analýzy dostupnosti předškolní výchovy

Opatření 1.2.2/ Provedení analýzy předčasného ukončení vzdělávací kariéry

Priorita 1.2	Při výkonu státní správy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí věnovat zvýšenou pozornost potřebám vzdělávání dětí a mládeže ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet uskutečněných analýz na ORP. • Statistické údaje. • Vyčleněné finanční prostředky kraje.
Strategie	Koordinací aktivit v této oblasti, aktivní spolupráce s obcemi, školami na provedení analýzy dostupnosti předškolní výchovy, na provedení analýzy předčasného ukončení vzdělávací kariéry na úrovni ORP. Vyčlenění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu Jihočeského kraje na realizaci této priority
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence ve spolupráci s krajským školským koordinátorem prevence sociálně patologických jevů)

Opatření 1.2.1	Provedení analýzy dostupnosti předškolní výchovy a její využívání na jednotlivých ORP
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek k provedení analýzy dostupnosti předškolní výchovy na ORP (informace VZ v oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně
Výsledky	Nastavení a stabilizace spolupráce odborů na ORP a dalších participujících složek

Opatření 1.2.2	Provedení analýzy předčasného ukončení vzdělávací kariéry mládeže na úrovni ORP
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek k provedení analýzy předčasného ukončení vzdělávací kariéry na úrovni ORP (informace VZ v oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně
Výsledky	Nastavení a stabilizace spolupráce odborů na ORP a dalších participujících složek

Opatření zaměřené na zajištění rovných příležitostí ke vzdělávání pro všechny budou podporovány z ESF prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání a konkurenceschopnost, a to v rámci prioritní osy 1 zaměřené na Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

2. Oblast dostupnosti sociálních služeb cílovým skupinám koncepce

Priorita 2.1/ Podpora efektivního a profesionálního poskytování potřebných sociálních služeb a aktivit

Opatření 2.1.1/ Finanční podpora služeb na zajištění dostupnosti specifického poradenství a v jeho rámci také právního poradenství klientům všech cílových skupin

Opatření 2.1.2/ Koordinační podpora sociálně aktivizačních služeb pro všechny cílové skupiny, jak rodiny, tak jednotlivce

Priorita 2.1	Podpora efektivního a profesionálního poskytování potřebných sociálních služeb a aktivit klientům cílových skupin
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet podpořených služeb a realizovaných aktivit. Vyčleněné finanční prostředky kraje.
Strategie	Koordinace aktivit v této oblasti, aktivní spolupráce s obcemi, dalšími institucemi a poskytovateli služeb. Vyčlenění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu Jihočeského kraje na realizaci této priority
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence ve spolupráci s krajským romským koordinátorem)

Opatření 2.1.1	Finanční podpora služeb na zajištění dostupnosti specifického poradenství a v jeho rámci také právního poradenství klientům všech cílových skupin
Výstupy	Počet podpořených služeb, výše uvolněných finančních prostředků. 1. Vyhlášení příslušného GP na podporu sociálního začleňování 2. Počet podpořených služeb (informace VZ oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně 1. do 31.5. příslušného kalendářního roku 2. do 31.5. příslušného následujícího roku
Výsledky	Systematická a dlouhodobě předvídatelná podpora služeb k zajištění optimální dostupnosti služeb pro cílové skupiny koncepce

Opatření 2.1.2	Koordinační podpora sociálně aktivizačních služeb (komunikace s centrálními orgány, podpora u dalších možných zdrojů financí, vzdělávání a informovanost služeb)
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k problematice služeb pro uživatele (informace VZ oblasti sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	průběžně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s dalšími gestory za tuto oblast, efektivní využívání veřejných finančních prostředků, stabilní postavení poskytovatelů služeb

Nezbytná efektivní spolupráce všech zainteresovaných aktérů na všech úrovních veřejné správy, zejména v politikách považovaných tradičně za sociální – sociální ochrana, sociální služby, služby zaměstnanosti a podpora dostupnosti bydlení. Cílem koordinaci a spolupráci na vertikální a horizontální úrovni při tvorbě a realizaci programů a systémů v oblasti sociálního začleňování - realizován *Individuální projekt pro další podporu plánování rozvoje sociálních služeb.*

3. Oblast vyloučených lokalit Jihočeského kraje

Priorita 3.1: Zahájení procesu koordinace sociálního začleňování na regionální a místní úrovni

Opatření 3.1.1/ Zajistit aktuální monitoring vyloučených lokalit v Jihočeském kraji

Opatření 3.1.2/ Provedení analýzy sociálně-ekonomické situace ve vybraných vyloučených lokalitách

Priorita 3.2: Ve spolupráci s obcemi zajistit podporu efektivního a profesionálního poskytování potřebných sociálních služeb a dalších činností klientům v sociálně vyloučených lokalitách

Opatření 3.2.1/ Zajistit v jednotlivých lokalitách komplexní přístup k řešení problémů obyvatel lokality

Opatření 3.2.2/ Formální nastavení krajské agendy procesu sociálního začleňování s propojením na strategické dokumenty Jihočeského kraje

Opatření 3.2.3/ Zvážení vytvoření poradenského centra Jihočeského kraje pro sociální začleňování

Priorita 3.1	Zahájení procesu koordinace sociálního začleňování na regionální a místní úrovni
Indikátory	Počet podpořených služeb a realizovaných aktivit., statistické údaje, vyčleněné finanční prostředky kraje.
Strategie	Koordinace aktivit v této oblasti, aktivní spolupráce s obcemi, dalšími institucemi a poskytovateli služeb. Vyčlenění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu Jihočeského kraje na realizaci této priority
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence ve spolupráci s krajským romským koordinátorem)

Opatření 3.1.1	Zajištění aktuálního monitoringu vyloučených lokalit v Jihočeském kraji
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k zajištění monitoringu (informace VZ oblasti sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	Průběžně, postupně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s dalšími gestory za tuto oblast, efektivní využívání veřejných finančních prostředků.

Opatření 3.1.2	Provedení analýzy sociálně-ekonomické situace ve vybraných vyloučených lokalitách v Jihočeském kraji
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k zajištění analýzy (informace VZ oblasti sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	Průběžně, postupně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s obcemi a odborníky v oblasti.

Priorita 3.2	Ve spolupráci s obcemi zajistit podporu efektivního poskytování potřebných sociálních služeb a aktivit v lokalitách
Indikátory	Počet podpořených služeb a realizovaných aktivit., statistické údaje, vyčleněné finanční prostředky kraje.
Strategie	Koordinace aktivit v této oblasti, aktivní spolupráce s obcemi, dalšími institucemi a poskytovateli služeb. Vyčlenění odpovídajících finančních prostředků z rozpočtu Jihočeského kraje na realizaci této priority
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence ve spolupráci s krajským romským koordinátorem)

Opatření 3.2.1	Zajistit v jednotlivých lokalitách komplexní přístup k řešení problémů obyvatel lokality
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k úkolům sociální inkluze (kvalita bydlení, zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce a v oblasti vzdělávání případně odstranění dalších specifických rizik) zajištění komplexního přístupu (informace VZ oblasti sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	průběžně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s obcemi a odborníky v oblasti.

Opatření 3.2.2	Formální nastavení krajské agendy procesu sociálního začleňování s propojením na strategické dokumenty Jihočeského kraje
Výstupy	Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k zajištění agendy (informace VZ oblasti sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	Průběžně, postupně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s obcemi a odborníky v oblasti.

Opatření 3.2.3	Zvážení vytvoření poradenského centra Jihočeského kraje pro sociální začleňování
Výstupy	Zvážit potřebu vytvoření kapacitního informačního, analytického a poradenského centra pro sociální inkluzi) Počet uskutečněných jednání, schůzek, seminářů k zajištění analýzy (informace VZ oblasti sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	Průběžně
Výsledky	Intenzivní spolupráce s obcemi a odborníky v oblasti.

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:

Pro řešení problematiky bydlení jsou určeny oblasti intervence v Integrovaném operačním programu (IOP) financovaného z ERDF.

Opatření na zvýšení dostupnosti bydlení byly, a pravděpodobně i nadále budou podporovány ze Strukturálních fondů EU, konkrétně z ERDF, v rámci Integrovaného operačního programu a ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Státního fondu rozvoje bydlení.

Inovativní projekty v oblasti sociální ekonomiky budou realizovány z prostředků ESF, a to v rámci priority 3 zaměřené na Sociální integraci a rovné příležitosti, dále z ERDF v rámci Integrovaného operačního programu.

4. Oblast koordinace a vzdělávání

1 Institucionální zajištění

METODIK SOCIÁLNÍ PREVENCE

Kraj zřizuje při odboru sociálních věcí a zdravotnictví funkci metodika sociální prevence na základě ustanovení § 67 odst.1 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), **ve znění pozdějších předpisů**. Metodické vedení MPSV pro výkon přenesené působnosti v této oblasti upravuje § 80a zákona č. 129/2000 Sb. o krajích, **ve znění pozdějších předpisů**.

Kompetence krajského metodika sociální prevence jsou vymezené obcím s obecními úřady s rozšířenou působností: Vykonává zejména metodické vedení sociálních kurátorů. Svolává a iniciuje pravidelná setkání sociálních kurátorů, provádí metodické dohlídky jako formu metodické pomoci, informuje tyto pracovníky o legislativních změnách, přenáší informace z nadřízeného orgánu a zajišťuje jednotnost pracovních postupů v kraji. Zjišťuje vzdělávací potřeby těchto pracovníků a zprostředkovává odborné semináře a účast na celoživotním vzdělávání. Stejně tak iniciuje a zprostředkovává setkání těchto pracovníků s dalšími subjekty, zejména poskytovateli sociálních služeb, realizátory pilotních projektů, odborníky na úrovni kraje, republikové i mezinárodní. Tato setkání jsou vedena s cílem poznávání příkladů dobré praxe přímo v terénu.

Agenda sociálního kurátora zahrnuje vlastní sociální práci s klienty (sociální pracovník) a také koordinaci péče o cílovou skupinu marginalizovaných skupin (úředník veřejné správy). Tato činnost přesahuje rámec přímé práce s klientem, představuje provádění činností analytické a koncepční povahy. Koordinační činnost nebyla dosud obcemi s rozšířenou působností vykonávána v plné šíři. Tak jak se rozšiřuje oblast služeb sociální prevence, nároky na zajištění nových požadavků v této oblasti, bude v rámci naplňování koncepce sociálního začleňování nezbytné koordinační činnost vykonávat v plné šíři. V oblasti koordinační činnosti byli tito pracovníci také v r. 2007 vzdělávání (vzdělávání úředníků územně samosprávných celků dle zákona č. 312/2002 Sb.).

Kumulace funkcí sociálního kurátora. Šíře cílové skupiny klientů (viz část... koncepce), kumulace a provázanost konkrétních potřeb pomoci a podpory klienta představuje rámec návazné problematiky, zejména protidrogové prevence, sociálně - patologických jevů, OSPOD, dávek pomoci v hmotné nouzi, problematiky menšin a vyloučených lokalit. S tím souvisí také odbornost pracovníků v těchto navazujících problematikách. V současnosti jsou na řadě ORP i tyto agendy **(mimo dávek HN)** vykonávány kumulovaně právě sociálními kurátory. Z pohledu úřadu na těchto ORP vzhledem k zastupitelnosti v rámci jednoho oddělení a případně i z důvodu nízkého počtu klientů se jeví takové personální řešení pochopitelné. Není bráno vždy v úvahu, že činnost sociálního kurátora je výkon přenesené působnosti.

Zřízení pracovní skupiny pro oblast sociálního začleňování Pro naplňování navržených opatření koncepce, která zahrnuje cílové skupiny nejvíce ohrožené sociálním vyloučením, vyplývá potřeba posílit oblast koordinace. V Jihočeském kraji nejsou ustaveny žádné

pracovní skupiny, jejichž náplň práce by měla vztah k některé z cílových skupin nebo k problematice sociálního začleňování.

Priorita 4.1/ Zachování a zefektivnění stávajícího systému koordinace v oblasti sociálního začleňování v Jihočeském kraji

Opatření 4.1.1/ Udržení stávajícího systému koordinace v Jihočeském kraji zachováním koordinační struktury

Opatření 4.1.2/ Posílení a sdílení přenosu informací z krajské úrovně směrem k úrovni celostátní (MPSV?RVK RK), intenzivnější spolupráce na podporu koordinace na místní úrovni

Opatření 4.1.3/ Prohloubením spolupráce s obcemi při řešení problémů vyloučených lokalit a zkvalitnění koordinační činnosti na úrovni ORP

Priorita 4.2/ Kontinuální vzdělávání pracovníků veřejné správy, dalších subjektů, poskytovatelů služeb a neziskových organizací na regionální úrovni k aktuálním tématům a potřebám v oblasti sociálního začleňování

Opatření 4.2.1/ Zprostředkování nabídky vzdělávacího modulu v oblasti diskriminace – praktický výcvik- identifikace nepřímé diskriminace pro pracovníky veřejné správy a dalších institucí, subjektů působících v územním obvodu ORP

Priorita 4.3/ Zkvalitnit stávající systém sběru dat o situaci v oblasti sociálního začleňování Jihočeského kraje

Opatření 4.3.1/ Zpracování Výroční zprávy o realizaci sociálního začleňování Jihočeského kraje

Priorita 4.1	Udržení a optimalizace stávajícího systému koordinace sociálního začleňování Jihočeského kraje
Indikátory	Zachování stávající podoby/ struktury koordinace oblasti začleňování v Jihočeském kraji
Strategie	Pokračování v dosavadní praxi, udržení stávající podoby krajské koordinační skupiny, posilování spolupráce s centrálními orgány (MPSV, RVPK RK)
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence, krajský romský koordinátor)
Opatření 4.1.1	Udržení stávajícího systému koordinace v Jihočeském kraji zachováním koordinační struktury
Výstupy	Počet pracovních jednání sociálních kurátorů, počet pracovních jednání romských poradců, projednaná a konzultovaná témata., výjezdní jednání. Informace VZ o realizaci oblasti sociálního začleňování Jč kraje
Termín	Průběžně
Výsledky	Udržení systému koordinace, kvalitní přenos informací, zpětná vazba od obcí – optimalizace krajské politiky vzhledem k aktuálním potřebám obcí (samospráv)
Opatření 4.1.2	Posílení a sdílení přenosu informací z krajské úrovně směrem k úrovni celostátní (MPSV, RVK RK), intenzivnější spolupráce na podporu koordinace na místní úrovni
Výstupy	Počet jednání s centrálními orgány, zajištění přenosu informací k obcím/ regionům. Zprostředkování připomínek z místní úrovně směrem k centrální, projednaná a konzultovaná témata (VZ o procesu sociálního začleňování Jč kraje)
Termín	Průběžně
Výsledky	Posílení role regionů (ale i kraje) v nastavení procesu sociálního začleňování, zajištění zpětné vazby, udržení realistického přístupu k této problematice na všech úrovních. Efektivní provázanost problematiky na místní, krajské a celostátní úrovni

Opatření 4.1.3	Prohloubení spolupráce s obcemi při řešení problémů vyloučených lokalit a zkvalitnění koordinační činnosti na úrovni ORP, intenzivnější spolupráce na podporu koordinace na úrovni ORP
Výstupy	Počet jednání s centrálními orgány, zajištění přenosu informací k obcím/ regionům. Zkvalitnění výkonu koordinační činnosti sociálních kurátorů. Vytvoření pracovní skupiny pro sociální začleňování. Zprostředkování připomínek z místní úrovně směrem k centrální, projednaná a konzultovaná témata (VZ o procesu sociálního začleňování JČ kraje)
Termín	Průběžně
Výsledky	Posílení role regionů (ale i kraje) v nastavení procesu sociálního začleňování, zajištění zpětné vazby, udržení realistického přístupu k této problematice na všech úrovních. Efektivní provázanost problematiky na místní, krajské a celostátní úrovni

Priorita 4.2	Kontinuální vzdělávání pracovníků veřejné správy, dalších subjektů, poskytovatelů služeb a neziskových organizací na regionální úrovni k aktuálním tématům a potřebám v oblasti sociálního začleňování
Indikátory	Počet vzdělávacích aktivit ke konkrétním tématům, zprostředkované informace.
Strategie	Spolupráce se samosprávami obcí, účinná metodická a informační podpora obcím (nejen sociálním kurátorům a romským poradcům)

Opatření 4.2.1	Zprostředkování nabídky vzdělávacího modulu oblasti diskriminace – praktický výcvik identifikace nepřímé diskriminace pro pracovníky veřejné správy a dalších institucí, subjektů působících v územním obvodu ORP
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence ve spolupráci s Poradnou pro občanství a lidská práva o. s.
Výstupy	Počet ORP realizovaných vzdělávání
Termín	Průběžně
Výsledky	Zvýšení kompetencí pracovníků veřejné správy a dalších institucí v problematice diskriminace

Priorita 4.3	Zkvalitnit stávající systém sběru dat o situaci v oblasti sociálního začleňování Jihočeského kraje
Indikátory	Zveřejněné statistické údaje, vypovídající o situaci v oblasti sociálního začleňování a řešení této problematiky v Jihočeském kraji. Výroční zpráva o realizaci této oblasti v Jihočeském kraji
Strategie	Mapování situace, sledování a popis vývoje v této oblasti, pravidelné zveřejňování těchto informací
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence, krajský romský koordinátor)

Opatření 4.3.1	Zpracování Výroční zprávy o realizaci sociálního začleňování Jihočeského kraje
Výstupy	Výroční zpráva o realizaci problematiky v Jihočeském kraji
Termín	Každoročně, do 31. 5. příslušného následujícího roku
Výsledky	Exaktní, doložitelné a ověřitelné informace o stavu problematiky v Jihočeském kraji. Podklad pro preventivní, sociální a zdravotní intervence

5. Oblast financování

Priorita 5.1/ Zajištění spolufinancování služeb a programů v oblasti začleňování z GP Podpora sociálního začleňování z rozpočtu JČ kraje

Opatření 5.1.1/ Zdržení dosavadního stavu spoluúčasti kraje na projektech, zařazených do GP Podpora sociálního začleňování na základě předložených žádostí na poskytnutí dotace na základě identifikovaných potřeb (zajištění místní a typové dostupnosti služeb).

Priorita 5.1	Zajištění spolufinancování služeb a programů v oblasti začleňování z GR Podpora sociálního začleňování rozpočtu Jihočeského kraje
Indikátory	Výše prostředků, uvolněných z rozpočtu Jihočeského kraje na podporu oblasti v příslušném období
Strategie	Na základě odůvodněných a dlouhodobě plánovaných potřeb zajistit odpovídající finanční prostředky prostřednictvím samosprávy kraje
Gestor	OSVZ (metodik sociální prevence, krajský romský koordinátor)
Opatření 5.1.1	Udržení dosavadního stavu spoluúčasti kraje na projektech, zařazených do GP Podpora sociálního začleňování na základě předložených žádostí na poskytnutí dotace na základě identifikovaných potřeb (zajištění místní a typové dostupnosti služeb).
Výstupy	Celková výše podpory služeb a aktivit, počet podpořených služeb, realizovaných programů. Počet účastníků programů.
Termín	každoročně
Výsledky	Zajištění optimálního a efektivního spolufinancování služeb a aktivit procesu sociálního začleňování v Jihočeském kraji, tímto se kraj podílí na předcházení sociálního vylučování (prevence v obecné populaci), včasné identifikaci osob vyloučením ohrožených.

Finanční náklady celkem (společné s oblastí integrace rómské menšiny):

Rok 2012..... 300 tis. Kč – Grantový program Jihočeského kraje na podporu sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na území Jihočeského kraje.

Rok 2013..... 700 tis. Kč – Grantový program Jihočeského kraje na podporu sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na území Jihočeského kraje

Rok 2014..... 1 mil. Kč – Grantový program Jihočeského kraje na podporu sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na území Jihočeského kraje

6. POUŽITÉ STRATEGICKÉ A JINÉ DOKUMENTY

Zákon č.129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení)
Zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách
Zákon č.111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
Zákon č.312/2002 Sb., o úředních územních samosprávných celků
Zákon č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
Zákon č.326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2008 až 2010, obsaženou v části III materiálu č.j. 1411/08 (Usnesení vlády ze dne 22. září 2008 č. 1209)

Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v r. 2011 (Usnesení vlády ze dne 09. 2. 2011 č. 99)

Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. GAC v r. 2006

Příloha Výroční zprávy o činnosti Rady vlády ČR pro romské záležitosti – „Analýza Zpráv o realizaci terénní sociální práce za rok 2008“

Sociální vyloučení: výzvy, příležitosti a řešení. Pro odbor bezpečnostní politiky MV ČR, Společně k bezpečí o. s., Mgr. M. Veselá, Mgr. K. Pospíšilová, Mgr. M. Mazel, Praha 2008

Strategie boje proti sociálnímu vyloučení (Usnesení vlády ze dne 21. 09. 2011, č.699)

Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení (obsaženou v části III materiálu č.j. 326/09)

Doporučení pro obce a města pro předcházení, rozšiřování tvorbu vyloučených lokalit se zdůrazněním na potřebu bydlení (společný materiál veřejného ochránce práv a Ministerstva vnitra ČR)

Rozhledna příkladů dobré praxe (Sborník ověřených projektů realizovaných ve vyloučených lokalitách ČR)

Extrémní sociální vyloučení jako fenomén doby. Sborník příspěvků z konference Odboru sociální péče Mm Brna z 10. 11. 2008

Jára, M.(a kol.): Sociální diskriminace pod lupou. Otevřená společnost, o.p.s. 2006

Jakoubek, M., Hirt, T.: Romové v osidlech sociálního vyloučení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006

Rabušic, L.: Koho Češi nechtějí?. Sociální studia, Brno, Masarykova universita. ISSN 1212-36, 2000, vol. 5, no. 1

Toušek, L.: Sociální vyloučení a prostorová segregace. www.cat.cz publikace

Trbola, R., Širovátka, T.: Efektivnost sociálních transferů při eliminaci chudoby v České republice. VÚPSV Praha 2006

Cizinci v České republice, ČSÚ 2010

Zpracovala Mgr. Hana Augustinová, metodik sociální prevence